

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis no saimnieciskās darbības ienākuma

21.09.2022.

Saturs

Vispārīga informācija	3
Saimnieciskās darbības pazīmes	4
Saimnieciskās darbības reģistrācija	5
Piemērojamās iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes	7
Gada ienākumu deklarācijas iesniegšanas, nodokļa samaksas termiņi un kārtība	8
Apliekamā ienākuma noteikšana un norādīšana gada ienākumu deklarācijā	11
Saistošie normatīvie akti	18

Vispārīga informācija

Metodiskajā materiālā sniegts skaidrojums par iedzīvotāju ienākuma nodokļa (turpmāk arī – IIN) piemērošanu fizisko personu gūtajam ienākumam no saimnieciskās darbības.

Saimnieciskās darbības veicējs var izvēlēties vienu no nodokļu maksāšanas veidiem:

- maksāt nodokļus no saimnieciskās darbības ienākuma vispārējā kārtībā;
- kļūt par samazinātās patentmaksas maksātāju, ja ir pensionārs vai persona ar 1. vai 2. grupas invaliditāti, darbojoties atsevišķu veidu saimnieciskās darbības jomās;
- maksāt mikrouzņēmumu nodokli;
- pieteikt paziņoto saimniecisko darbību (bez saimnieciskās darbības reģistrācijas, ja gūst ienākumu no īpašuma un nav būtisku izdevumu).

Plašāka informācija ir atrodama Valsts ieņēmumu dienesta tīmekļvietnē www.vid.gov.lv izvietotajos metodiskajos materiālos:

- **Samazinātā patentmaksā** (Nodokļi / Iedzīvotāju ienākuma nodoklis / Informatīvie un metodiskie materiāli / Nodokļa piemērošanas kārtība);
- **Mikrouzņēmumu nodoklis** (Nodokļi / Mikrouzņēmumu nodoklis / Informatīvie un metodiskie materiāli);
- **Nodokļi no dzīvokļa izīrēšanas vai iznomāšanas ienākumiem** (Nodokļi / Iedzīvotāju ienākuma nodoklis / Informatīvie un metodiskie materiāli / Nodokļa piemērošanas kārtība).

Saimnieciskās darbības pazīmes

Par **saimniecisko darbību** ir uzskatāma jebkura darbība, kas vērsta uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību. Saimnieciskā darbība ietver arī ar uzņēmuma līguma izpildi saistīto darbību, profesionālo darbību, nekustamā īpašuma apsaimniekošanu, komercaģenta, māklera un individuālā komersanta darbību, kā arī fiziskās personas īpašumā esoša individuālā uzņēmuma (arī zemnieku un zvejnieku saimniecības) darbību.

Darbība ir kvalificējama kā saimnieciskā darbība, ja tā atbilst vienam no šādiem kritērijiem:

- darījumi ir regulāri un sistemātiski (vismaz trīs darījumi gadā vai vismaz pieci darījumi trijos gados);
- ieņēmumi no darījuma pārsniedz **14 229** eiro gadā, izņemot ienākumus no personiskā īpašuma;
- darbības ekonomiskā būtība vai personas īpašumā esošo lietu apjoms norāda uz sistemātisku darbību ar mērķi gūt atlīdzību.

1. piemērs

Ēvalds vēlas sniegt tulkotāja pakalpojumus. Pirms saimnieciskās darbības uzsākšanas Ēvalds reģistrējas Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicējs.

2. piemērs

Anna pārdeva dažas savas sen izlasītās grāmatas. Annai nav jāreģistrējas kā saimnieciskās darbības veicējai.

-
-

Fiziskām personām, uz ko attiecas profesionālās darbības jomu reglamentējošie normatīvie akti, kuros noteiktas īpašas prasības attiecībā uz profesionālās darbības veicēja izglītību, profesionālo kvalifikāciju apliecinošiem dokumentiem vai profesionālās darbības nosaukuma lietošanu, reģistrācijas brīdī ir jābūt tiesīgām darboties konkrētajā profesijā kā saimnieciskās darbības veicējiem.

Saimnieciskā darbība nav jāreģistrē:

- ienākumam no īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, ja izdevumi, kas saistīti ar šā ienākuma gūšanu, nav atzīti par saimnieciskās darbības izdevumiem;
- ienākumam no metāllūžņu pārdošanas;
- ienākumam no kapitāla, ja izdevumi, kas saistīti ar šā ienākuma gūšanu, nav atzīti par saimnieciskās darbības izdevumiem;
- ienākumam no īpašuma, ja persona ir paziņojusi Valsts ieņēmumu dienestam par saimnieciskās darbības neregistrēšanu.

Saimnieciskās darbības reģistrācija

Saimnieciskā darbība ir jāreģistrē Valsts ieņēmumu dienestā pirms tās uzsākšanas, norādot saimnieciskās darbības jomu.

Saimniecisko darbību var reģistrēt:

- Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (turpmāk – EDS);
- klātienē jebkurā klientu apkalpošanas centrā, uzrādot pasi vai personas apliecību (eID) un aizpildot [nodokļu maksātāja reģistrācijas lapu](#).

Saimnieciskās darbības reģistrēšana EDS

1. Atver sadaļu "Dokumenti" > "No veidlapas"

2. Izvēlas sadaļu "Nodokļu maksātāja reģistrācijas un datu izmaiņu veidlapas"/ "Nodokļu maksātāja (fiziskas personas) reģistrācija"/ "Saimnieciskās darbības veicējs" un reģistrējas.

Lūdzu, izvēlaties reģistrācijas veidu, kurā vēlaties reģistrēties, mainīt datus vai slēgt

Saimnieciskās darbības veicējs

Par saimnieciskās darbības veicēju ir jāreģistrējas, ja tiek veiktas darbības, kas vērstas uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību, kā arī:

- 1) ir veikti regulāri un sistemātiski darījumi (trīs un vairāk darījumi gada laikā vai pieci un vairāk darījumi triju gadu laikā);
- 2) ieņēmumi no darījuma pārsniedz 14229 un vairāk euro gadā, izņemot ienākumus no personīgā īpašuma atsavināšanas atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 9. pantam;
- 3) darbības ekonomiskā būtība vai personas īpašumā esošo lietu apjoms norāda uz sistemātisku darbību ar mērķi gūt atlīdzību.

Reģistrējoties par saimnieciskās darbības veicēju Jums ir iespēja vienlaicīgi reģistrēties par pašnodarbinātu personu vai mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju. Izņemot gadījumus, kas ir minēti šajā noteikuma 1. daļā, obligātās iemaksas.

Aizpildot reģistrācijas veidlapu, norāda informāciju par sevi, saimnieciskās darbības veidu (NACE 2. red.)¹ un saimnieciskās darbības vietu.

Pirms saimnieciskās darbības reģistrēšanas jāaizpilda anketa, lai pārliecinātos, ka ienākums nav algas nodokļa objekts.

¹ Uzņēmumu darbības veidu katalogs, pieejams <https://www.lursoft.lv/lv/katalogi>

Ja atbildes uz anketas jautājumiem liecinās par algota ienākuma pazīmēm, aicinām iepazīties ar informāciju par darba līguma priekšrocībām. Pēc informācijas izvērtēšanas ir iespējams turpināt saimnieciskās darbības reģistrēšanu, atzīmējot "Apliecinu, ka ir izvērtēta informācija par darba līguma priekšrocībām".

Ailē "Nodokļu maksātāja statuss" norāda veidu, kā tiks veiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, izvēloties vienu no iespējām:

- 1) "Pašnodarbinātā persona", ja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas tiks veiktas vispārējā kārtībā;
- 2) "Mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs", ja no saimnieciskās darbības ieņēmumiem vēlas maksāt mikrouzņēmumu nodokli, nevis IIN;
- 3) "Nav jāveic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas", ja:
 - pastāvīgā dzīvesvieta nav Latvijā;
 - persona ir zemnieku (zvejnieku) saimniecību īpašnieks, kurš ir sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kuram ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi), vai kurš ir persona ar I vai II grupas invaliditāti;
 - fiziskā persona veic sava nekustamā īpašuma apsaimniekošanu vai gūst ienākumu no personiskās palīgsaimniecības vai piemājas saimniecības un ir sasniegusi vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai tai ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi), vai tā ir persona ar I vai II grupas invaliditāti, vai tās pastāvīgā dzīvesvieta nav Latvijā.

Atsevišķās jomās tiesības darboties ir tikai Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētiem komersantiem (IK, SIA vai AS); šajās jomās nav iespējams reģistrēt saimniecisko darbību Valsts ieņēmumu dienestā.

Šādas jomas ir:

- Automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu pārdošana (*NACE* 2. red., kods 4511);
- Citu automobiļu pārdošana (*NACE* 2. red., kods 4519);
- Alkoholisko un citu dzērienu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (*NACE* 2. red. kods 4725);
- Tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (*NACE* 2. red., kods 4726);
- Pasažieru dzelzceļa transports (*NACE* 2. red., kods 4910);
- Kravu dzelzceļa transports (*NACE* 2. red., kods 4920);
- Pilsētas un piepilsētas pasažieru sauszemes pārvadājumi (*NACE* 2. red., kods 4931);
- Taksometru pakalpojumi (*NACE* 2. red., kods 4932);
- Citur neklasificēts pasažieru sauszemes transports (*NACE* 2. red., kods 4939);
- Kravu pārvadājumi pa autoceļiem (*NACE* 2. red., kods 4941);
- Individuālie kravu pārvadāšanas pakalpojumi (*NACE* 2. red., kods 4942);
- Pasažieru aviopārvadājumi (*NACE* 2. red., kods 5110);
- Cita monetārā starpniecība (*NACE* 2. red., kods 6419);
- Starpniecība darbībā ar nekustamo īpašumu (*NACE* 2. red., kods 6831);
- Tehniskā pārbaude un analīze (*NACE* 2. red., kods 7120);
- Nodarbinātības aģentūru darbība (*NACE* 2. red., kods 7810);
- Personiskās drošības darbības (*NACE* 2. red., kods 8010);
- Informācijas zvanu centru darbība (*NACE* 2. red., kods 8220);
- Darba devēju organizāciju darbība (*NACE* 2. red., kods 9411);
- Profesionālu organizāciju darbība (*NACE* 2. red., kods 9412);
- Arodbiedrību darbība (*NACE* 2. red., kods 9420);
- Ārpusteritoriālo organizāciju un institūciju darbība (*NACE* 2. red., kods 9900).

Piemērojamās iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes

IIN maksā no visiem gada ienākumiem, kurā iekļauti ne tikai ienākumi no saimnieciskās darbības, bet arī citi ar IIN apliekami ienākumi (algotā darba alga, prēmijas, pensijas, pabalsti, autoratlīdzības u. c. ienākumi).

No gada apliekamā ienākuma atskaita gada diferencēto neapliekamo minimumu, nodokļa atvieglojumus un attaisnotos izdevumus.

Ienākumam piemēro progresīvo IIN likmi:

- 20 % – gada ienākumam līdz 20 004 eiro;
- 23 % – gada ienākuma daļai, kas pārsniedz 20 004 eiro, bet nepārsniedz saskaņā ar likumu "[Par valsts sociālo apdrošināšanu](#)" noteikto obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru (2022. gadā – 78 100 eiro);
- 31 % – gada ienākuma daļai, kas pārsniedz saskaņā ar likumu "[Par valsts sociālo apdrošināšanu](#)" noteikto obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru (2022. gadā – 78 100 eiro).

Gada ienākumu deklarācijas iesniegšanas, nodokļa samaksas termiņi un kārtība

Saimnieciskās darbības veicējs IIN maksā, iesniedzot EDS gada ienākumu deklarāciju nākamajā gadā no 1. marta līdz 1. jūnijam, bet, ja ienākumi pārsniedz saskaņā ar likumu "[Par valsts sociālo apdrošināšanu](#)" noteikto obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru (2022. gadā – 78 100 eiro), – no 1. aprīļa līdz 1. jūlijam.

Gada ienākumu deklarācijas veidlapa un tās aizpildīšanas kārtība ir noteikta [Ministru kabineta 2018. gada 30. oktobra noteikumos Nr. 662 "Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību"](#).

Gada ienākumu deklarācija EDS

Aizpildot gada ienākumu deklarāciju EDS, automātiski tiek aizpildīta informācija, kas ir Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā.

Gada ienākumu deklarācija ir atrodama uz EDS darba virsmas (pirmā lapa):

Saimnieciskās darbības ienākumus deklarē gada ienākumu deklarācijas D3 vai D3¹ pielikumā atkarībā no izvēlētās grāmatvedības uzskaites (sīkāka informācija atrodama šā metodiskā materiāla sadaļās "Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamā ienākuma noteikšanas kārtība, ja grāmatvedību kārtu vienkāršā ieraksta sistēmā" un "Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamā ienākuma noteikšanas kārtība, ja grāmatvedību kārtu divkāršā ieraksta sistēmā").

iesniedzamā informācija [D1](#) [D1'](#) [D2](#) [D2'](#) [D3](#) [D3'](#) [D4](#) [D](#)

iesniedzamā informācija

Atzīmējiet sadaļas, kuras iesniegsiet ar šo deklarāciju

D1 - Taksācijas gadā Latvijas Republikā gūtie ienākumi
Atzīmējiet, ja esat guvis/-usi ienākumus, kuriem piemēro progresīvo nodokļa likmi vai ar nodokli neapliekamos ienākumus.

D1' - Taksācijas gadā gūtie ienākumi, kuriem nepiemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu un atvieglojumus
Atzīmējiet, ja esat guvis/-usi ienākumus, kuriem nepiemēro progresīvo nodokļa likmi (ienākumu no augoša meža kokmateriālu pārdošanas, nekustamā īpašuma iznomāšanas, ienākumam pielīdzināmos aizdevumus, kā arī dividendes, procentus u.c.).

D2 - Fiziskās personas (rezidenta) ārvalstīs gūtie ienākumi
Atzīmējiet, ja esat guvis ienākumus ārvalstīs.

D2' - Fiziskās personas (jūrnieka) ārvalstīs gūtie ienākumi
Atzīmējiet, ja esat bijis nodarbināts uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa.

D3 - Ienākumi no saimnieciskās darbības
Atzīmējiet, ja kārtojāt grāmatvedības uzskaiti vienkāršā ieraksta sistēmā.

D3' - Ienākumi no saimnieciskās darbības, ja nodokļa maksātājs kārtā grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā
Atzīmējiet, ja kārtojāt grāmatvedības uzskaiti divkāršā ieraksta sistēmā.

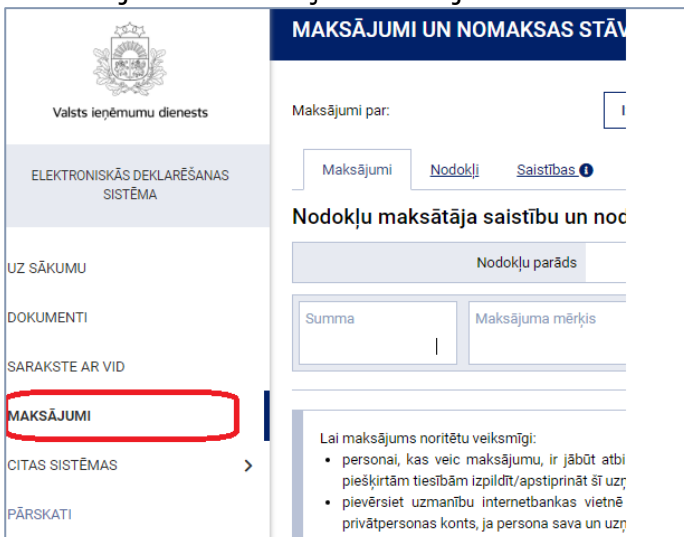
D4 - Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem
Atzīmējiet, ja vēlaties atgūt pārmaksāto nodokli: - pievienojot savus un/vai savu ģimenes locekļu (vecāku, laulātā, bērnu u.tml.) attaisnotos izdevumus par medicīniskajiem izdevumiem un izglītību; - un/vai pievienojot savus attaisnotos izdevumus par veiktajiem ziedojumiem un dāvinājumiem sabiedriskā labuma organizācijām un budžeta iestādēm vai politiskajai partijai.

Vienotais nodokļu konts

IIN iemaksā **vienotajā nodokļu kontā**:

Saņēmējs: Valsts budžets (VID)
Reģistrācijas numurs: 90000010008
Konts (IBAN): LV33TREL1060000300000

Pēc tam, kad gada ienākumu deklarācija iesniegta, IIN var samaksāt uzreiz, izmantojot EDS sadaļu "Maksājumi un nomaksas stāvoklis".

Avansa maksājumi

2022. gadā IIN avansa maksājumus no saimnieciskās darbības ienākuma neveic.

Saimnieciskās darbības veicējam ir tiesības veikt avansa maksājumus brīvprātīgi bez ierobežojumiem un papildu iesniegumiem, veicot maksājumus vienotajā nodokļu kontā.

Jāņem vērā, ka iemaksātās summas vienotajā nodokļu kontā var tikt novirzītas, lai segtu citu nodokļu parādus, ja tādi būs izveidojušies. Vienotajā nodokļu kontā iemaksātā naudas summa tiek sadalīta nodokļu maksātāja saistību segšanai pa nodokļu veidiem, ievērojot *FIFO* principu – tiek segti gan regulārie maksājumi, gan parādi, tādējādi nodokļu maksātājam vairs nevarēs būt nodokļu parāds vienlaikus ar pārmaksu attiecībā uz citu nodokli.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa samaksas termiņi

Gada ienākumu deklarācijā aprēķinātais **IIN jāsamaksā** šādos termiņos:

Ja kopējie gada ienākumi ≤78 100 eiro un		Ja kopējie gada ienākumi ² >78 100 eiro un	
aprēķinātais IIN ≤ 640 eiro	aprēķinātais IIN > 640 eiro	aprēķinātais IIN ≤ 640 eiro	aprēķinātais IIN > 640 eiro
līdz 23. jūnijam	- līdz 23. jūnijam - līdz 23. jūlijam - līdz 23. augustam (<i>iemaksājot katrā termiņā 1/3 no kopējās IIN summas</i>)	līdz 23. jūlijam	- līdz 23. jūlijam - līdz 23. augustam - līdz 23. septembrim (<i>iemaksājot katrā termiņā 1/3 no kopējās IIN summas</i>)

Ja ienākumi no saimnieciskās darbības nav gūti vai no tiem aprēķinātais IIN nepārsniedz 50 eiro, reizi gadā jāsamaksā minimālais IIN 50 eiro.

Minimālo IIN maksā līdz 23. jūnijam vienotajā nodokļu kontā.

Minimālais IIN nav jāmaksā:

- ja konkrētajā gadā ir veikti IIN maksājumi vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (turpmāk – VSAOI) par darbiniekiem;
- ja konkrētajā gadā veiktas VSAOI par sevi kā pašnodarbināto personu;
- par pirmo gadu, kurā ir veikta saimnieciskās darbības reģistrācija, un par nākamo gadu;
- par gadu, kurā ir izbeigta saimnieciskā darbība;
- proporcionāli tām dienām, kad saimnieciskās darbības veicējs kopj bērnu līdz divu gadu vecumam, kā arī dienām, kad izsniegta darbspējas lapa "B".

² Gada ienākumu deklarācijas D pielikuma 1. rinda.

Apliekamā ienākuma noteikšana un norādīšana gada ienākumu deklarācijā

Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamā ienākuma noteikšanas kārtība, ja grāmatvedību kārtu vienkāršā ieraksta sistēmā

Saimnieciskās darbības veicējs, kurš grāmatvedības uzskaiti kārtu vienkāršā ieraksta sistēmā, IIN aprēķināšanai gada saimnieciskās darbības ieņēmumus un izdevumus, pamatojoties uz saimnieciskās darbības grāmatvedības datiem, deklarē gada ienākumu deklarācijas D3 pielikumā "Ienākumi no saimnieciskās darbības".

Ienākumu no saimnieciskās darbības aprēķina kā ieņēmumu un ar to gūšanu saistīto izdevumu starpību.

Ieņēmumos, kas saņemti no saimnieciskās darbības, ieskaita:

- ieņēmumus no preču, darbu un pakalpojumu pārdošanas;
- ieņēmumus no īpašuma un telpu iznomāšanas vai izīrēšanas;
- summas, kas saņemtas soda naudas veidā;
- visus citus saimnieciskās darbības ieņēmumus.

Izdevumos, ja tie saistīti ar ienākuma gūšanu no saimnieciskās darbības, ieskaita:

- izdevumus par iegādātām izejvielām, materiāliem, pusfabrikātiem, izstrādājumiem, inventāru, kura vērtība nepārsniedz 1000 eiro, precēm, kurināmo un enerģiju;
- izdevumus, kas saistīti ar algota darbaspēka izmantošanu;
- komandējumu, reklāmas, kancelejas, pasta, telegrāfa, teleksa, telefaksa, mārketinga un mākslas darbu taksācijas izdevumus;
- pamatlīdzekļu nolietojumu;
- izdevumus, kas saistīti ar pamatlīdzekļu kārtējo remontu;
- nomas un īres maksu;
- VSAOI par darbiniekiem, par darbiniekiem iemaksātās dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmiju summas un iemaksas privātajos pensiju fondos atbilstoši licencētiem pensiju plāniem un dzīvības, veselības un negadījumu apdrošināšanas (bez līdzekļu uzkrāšanas) prēmiju summas;
- obligātās apdrošināšanas prēmiju maksājumus par saimnieciskajā darbībā izmantotiem pamatlīdzekļiem;
- solidaritātes nodokli par darbiniekiem;
- izdevumus par darbinieku izglītošanu un kvalifikācijas paaugstināšanu;
- citu personu veikto ražošanas rakstura darbu un no citām personām saņemto pakalpojumu izmaksas, izņemot kapitālieguldījumu izmaksas;
- procentu maksu par banku kredīta vai līzinga pakalpojumu izmantošanu, izņemot soda naudas maksājumus;
- maksu par licenci;
- zaudējumus tiesas noteiktajā apmērā, kuri nodarīti līgumpartneriem, neizpildot vai pienācīgi neizpildot savas saistības;

IIN NO SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS

- nodokļu (izņemot IIN un pievienotās vērtības nodokli) un nodevu (izņemot valsts nodevu par prasības pieteikumu tiesā) maksājumus valsts vai pašvaldības budžetā;
- meža atjaunošanas izmaksas 25 procentu apmērā, ja ir noslēgta vienošanās attiecīgi ar meža īpašnieku vai tiesisko valdītāju par meža atjaunošanu un meža atjaunošanas izmaksas netiks iekļautas saimnieciskās darbības izdevumos;
- ar kokmateriālu sagatavošanu un atsavināšanu saistītās izmaksas 50 procentu apmērā no kokmateriālu atsavināšanas ieņēmumiem, ja šīs izmaksas netiek dokumentāri pamatotas;
- citus izdevumus, kas saistīti ar saimniecisko darbību un nepieciešami tās nodrošināšanai.

Pamatlīdzekļu nolietojumu un atsevišķus saimnieciskās darbības izdevumu veidus nosaka atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.⁵ pantā un Ministru kabineta 2010. gada 21. septembra noteikumos Nr. 899 "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība" noteiktajām prasībām.

No 2022. gada gada ienākumu deklarācijas D3 pielikumā par pašu saimnieciskās darbības veicēju veiktās VSAOI neuzrāda, jo tās automātiski tiek uzrādītas D veidlapā no iesniegtajiem pašnodarbinātā ziņojumiem.

Nosakot ar IIN apliekamo ienākumu no saimnieciskās darbības, neņem vērā izdevumus, kas attiecas uz periodu, kad saimnieciskās darbības veicējs bija mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs.

Taksācijas gada saimnieciskās darbības zaudējumi sedzami hronoloģiskā secībā no nākamo triju taksācijas gadu saimnieciskās darbības apliekamā ienākuma.

3. piemērs

Vilhelms veic saimniecisko darbību un kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā. Kopējie saimnieciskās darbības ieņēmumi ir 10 000 eiro. Iesniedzot gada ienākumu deklarāciju par 2021. gadu, aprēķina ar IIN apliekamo ienākumu.

<i>1. Saimnieciskās darbības ieņēmumi</i>	<i>10 000</i>
<i>2. Saimnieciskās darbības izdevumi</i>	<i>8400</i>
<i>2.1. pamatlīdzekļu nolietojums</i>	<i>600</i>
<i>2.2. pārējie izdevumi</i>	<i>7800</i>
<i>3. Apliekamais ienākums</i>	<i>10 000 - 8400 = 1600</i>

Saimnieciskās darbības veicēji, kas kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā, EDS aizpilda gada ienākumu deklarācijas D3 pielikumu.

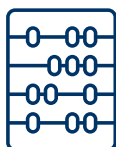
3. piemēra turpinājums

Ienākumi no saimnieciskās darbības		Nodokļa maksātāja deklarētie dati
▶ Ienākumi un izdevumi, zaudējumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas		
▼ Ienākumi un izdevumi, zaudējumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem		
Ieņēmumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem	11	10000,00
Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem, tai skaitā:	12	8400,00
Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem, kurus piemēro pilnā apmērā	12.1	7800,00
Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem, kurus piemēro nepārsniedzot ierobežojumu	12.2	600,00
Izdevumu ierobežojums 	13	8400,00
Apliekamie ienākumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem, ņemot vērā izdevumu ierobežojumu 	14	1600,00
Taksācijas gada izdevumi, kas pārnesami uz nākamajiem gadiem (11. - 12. - 14.) * (-1) 	15	0,00
Iepriekšējo gadu zaudējumi un izdevumu ierobežojuma pārsniegums no citiem saimnieciskās darbības veidiem, kurus sedz ar taksācijas gada apliekamajiem ienākumiem no citiem saimnieciskās darbības veidiem 	16	0,00
Apliekamie ienākumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem, ņemot vērā iepriekšējo gadu zaudējumus un izdevumu ierobežojuma pārsniegumu no citiem saimnieciskās darbības veidiem (14. - 16.)	17	1600,00
Apliekamie ienākumi no saimnieciskās darbības (9. + 17.)	18	1600,00

Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamā ienākuma noteikšanas kārtība, ja grāmatvedību kārtu divkāršā ieraksta sistēmā

Saimnieciskās darbības veicējs, kurš grāmatvedības uzskaiti kārtu divkāršā ieraksta sistēmā, IIN aprēķināšanai saimnieciskās darbības ieņēmumus un izdevumus, pamatojoties uz saimnieciskās darbības grāmatvedības datiem, norāda gada ienākumu deklarācijas D3¹ pielikumā "Ienākumi no saimnieciskās darbības".

Kopā ar gada ienākuma deklarāciju Valsts ieņēmumu dienestā iesniedz arī atbilstoši Ministru kabineta 2022. gada 1. marta noteikumiem Nr. 145 "[Kārtība, kādā uzņēmumi, kuri kārtu grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā un ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāji par ienākumiem no saimnieciskās darbības, sagatavo un iesniedz finanšu pārskatu](#)" sagatavotu finanšu pārskatu.

Saimnieciskās darbības veicējs, kas atbilstoši likumam "Par grāmatvedību" kārtu grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā, ar IIN apliekamo ienākumu no saimnieciskās darbības nosaka, koriģējot ieņēmumu un izdevumu pārskatā uzrādīto ieņēmumu un izdevumu starpību.

Uzsākot kārtot grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā, to dara **vismaz piecus taksācijas gadus** pēc kārtas.

Saimnieciskās darbības ienākuma noteikšanai darījumus un notikumus atzīst tajā periodā, kad tie notiek, neatkarīgi no tā, kad tiek veikti norēķini, un gatavo bilanci un ieņēmumu un izdevumu pārskatu³.

Ieņēmumu un izdevumu pārskatā uzrādīto ieņēmumu un izdevumu starpību palielina (negatīva rezultāta gadījumā – samazina) par:

- tiem izdevumiem (izdevumu daļu), kuri nav tieši saistīti ar saimniecisko darbību;
- soda naudām, līgumsodiem un naudas sodiem izmantoto summu;
- neatlīdzinātajām iztrūkumu vai izlaupījumu summām, kas pārsniedz 145 eiro, ja par notikušo nav ziņots tiesībsargāšanas iestādēm, kuras pieņēmušas lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu vai atteikšanu uzsākt kriminālprocesu;
- bezcerīgo (zaudēto, bez cerībām tos kādreiz atgūt) parādu summām, kas tieši iekļautas izmaksās, ja tās neatbilst likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.³ pantā noteiktajiem nosacījumiem debitoru parādu atzīšanai par zaudētajiem parādiem, kā arī citos šajā pantā noteiktajos gadījumos;
- darbinieku labā izdarītajām darba devēja iemaksām privātajos pensiju fondos atbilstoši licencētiem pensiju plāniem un iemaksātajām apdrošināšanas prēmiju summām par darbinieku dzīvības apdrošināšanu (ar līdzekļu uzkrāšanu) saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 8. panta piekto daļu, ja nodokļa maksātājam taksācijas perioda pēdējā dienā nodokļu parāda kopsumma pārsniedz 150 eiro, izņemot nodokļu maksājumus, kuru maksāšanas termiņi ir pagarināti saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām";
- apdrošināšanas prēmijas maksājumiem, kas veikti apdrošināšanas sabiedrībām, kuras izveidotas un darbojas ārpus Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomikas zonas valstīm;
- darbinieku labā privātajos pensiju fondos izdarītajām iemaksām, ja tās iemaksātas pensiju fondos, kas izveidoti un darbojas ārpus Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomikas zonas valstīm vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstīm;
- pamatlīdzekļu nolietojuma un norakstīto nemateriālo ieguldījumu vērtību summu, kas norakstīta saskaņā ar likumu "Par grāmatvedību" un tam pakārtotajiem normatīvajiem aktiem pārskata gadā;
- vieglā automobiļa ekspluatācijas izdevumiem proporcionāli nobraukto kilometru skaitam, kas nav attiecināmi uz saimniecisko darbību, pamatojoties uz detalizēti izstrādātiem maršrutiem, bet ne vairāk kā par 70 %, vai 50 % no faktiskajām izmaksām, ja nav atbilstoši noformētu attaisnojuma dokumentu.

Ieņēmumu un izdevumu pārskatā uzrādīto ieņēmumu un izdevumu starpību samazina (negatīva rezultāta gadījumā – palielina) par:

- pamatlīdzekļu nolietojuma un norakstīto nemateriālo ieguldījumu vērtību summu, kas aprēķināta saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.⁵ pantā un Ministru kabineta noteikumos noteiktajām prasībām;

³ Bilanci un ieņēmumu un izdevumu pārskatu sagatavo saskaņā ar [likuma "Par grāmatvedību" 13. panta sesto daļu](#).

- aprēķinot vieglā automobiļa vērtības nolietojumu – aprēķināto nolietojumu proporcionāli saimnieciskās darbības vajadzībām nobraukto kilometru skaitam, bet ne vairāk par 70 %.

No 2022. gada gada ienākumu deklarācijas D3¹ pielikumā par pašu saimnieciskās darbības veicēju veiktās VSAOI neuzrāda, jo tās automātiski tiek uzrādītas D veidlapā no iesniegtajiem pašnodarbinātā ziņojumiem.

Nosakot saimnieciskās darbības ienākumu, neņem vērā bilances posteņu pārvērtēšanas rezultātus, izņemot aktīvu pārvērtēšanu sakarā ar ārvalstu valūtas kursa maiņu.

4. piemērs

Jānis izīrē savu nekustamo īpašumu. Jānis izraksta rēķinu katru mēnesi, taču īrnieks veic samaksu neregulāri. Lai Jānis varētu atzīt izdevumus un ieņēmumus katru mēnesi neatkarīgi no saņemtās samaksas, Jānis ir izvēlējis kārtot grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā.

Mēneša īres maksa ir 350 eiro jeb 4200 eiro gadā, nolietojums gadā 3000 eiro, papildus Jānis izdevumos iekļauj nekustamā īpašuma nodokli.

Gadam beidzoties, Jānis EDS aizpilda gada ienākumu deklarācijas D3¹ pielikumu.

Saimnieciskās darbības veicēji, kas kārtu grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā, EDS aizpilda gada ienākumu deklarācijas D3¹ pielikumu:

Ienākumi no saimnieciskās darbības, ja nodokļa maksātājs kārtu grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā

		Nodokļa maksātāja deklarētie dati
Taksācijas gada ieņēmumi	1	4200,00
Ieņēmumi no atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai	1.1	0,00
Taksācijas gada izdevumi, tai skaitā:	2	70,00
Izdevumi, kurus piemēro pilnā apmērā, izņemot ieņēmumu un izdevumu pārskatā norādīto pamatlīdzekļu nolietojumu	2.1	70,00
Izdevumi, kurus piemēro nepārsniedzot ierobežojumu	2.2	0,00
Ienākumi vai zaudējumi no saimnieciskās darbības (1. rinda - 2. rinda)	3	4130,00
Ar saimniecisko darbību nesaistītie izdevumi	4	0,00
Apliekamā ienākuma (zaudējumu) kopējā palielināšanas (samazināšanas) summa, tai skaitā:	5	420,00
Pašnodarbinātā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	5.1	420,00
Ieņēmumu un izdevumu pārskatā norādītā pamatlīdzekļu nolietojuma un norakstīto nemateriālo ieguldījumu vērtību summa (11.1 panta 5.d.)	5.2	0,00
Citas apliekamo ienākumu palielināšanas summas saskaņā ar normatīvajiem aktiem	5.3	0,00
Apliekamā ienākuma (zaudējumu) kopējā samazināšanas (palielināšanas) summa, tai skaitā:	6	3000,00
Pamatlīdzekļu nolietojuma un nemateriālo ieguldījumu vērtības samazinājuma summa (11.1 panta 5.d. un 11.9 pants)	6.1	3000,00
Citas apliekamo ienākumu samazināšanas summas saskaņā ar normatīvajiem aktiem	6.2	0,00
Apliekamā ienākuma korekcijas rezultāts (3. + 4. + 5. - 6.)	7	1550,00
Koriģētā apliekamā ienākuma ierobežojums i	8	1550,00
Koriģētais apliekamais ienākums, ņemot vērā pilnā apmērā atskaitāmos izdevumus (1. + 5.1. - 2.1. - 6.1.) i	9	0,00
Neapliekamie ienākumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas	10	0,00
Uz nākamajiem taksācijas periodiem attiecināmie taksācijas gada zaudējumi un izdevumu ierobežojuma pārsniegums. Ja rezultāts ir negatīvs, tad attēlo 0. i	11	0,00
Iepriekšējo gadu zaudējumi, izdevumu ierobežojuma pārsniegums un koriģētais apliekamais ienākums, kurus sedz ar taksācijas gada apliekamajiem ienākumiem no saimnieciskās darbības (aizpilda, ja izpildīti visi nosacījumi) i	12	0,00
► Pārskats par iepriekšējo taksācijas gadu saimnieciskās darbības zaudējumiem un izdevumu ierobežojuma pārsniegumu		
Apliekamais ienākums i	13	1550,00
Nodokļa avanss	14	0,00
Minimālais nodoklis no saimnieciskās darbības ☐ Aprēķināts minimālais nodoklis no saimnieciskās darbības	15	0,00
Pamatojums minimālā nodokļa neapbrīvēšanai: Taksācijas gadā veikti iedzīvotāju ienākumi: ▼		
Minimālais apliekamais ienākums (15. : nodokļa likmi) i	16	0,00
Apliekamais ienākums, atskaitot minimālo apliekamo ienākumu (13. - 16.)	17	1550,00

Valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai

Valsts atbalsta lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai summas, kuras atbilstoši atbalsta nosacījumiem piešķirtas, lai kompensētu pamatlīdzekļa iegādes izdevumus, saimnieciskās darbības **ieņēmumos iekļauj pakāpeniski** vairāku gadu laikā atbilstoši attiecīgajā gadā nodokļa aprēķināšanas

vajadzībām noteiktajai attiecīgā pamatlīdzekļa nolietojuma vērtībai.

Ja saņemtā valsts atbalsta lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai summa daļēji sedz pamatlīdzekļa iegādes vai izveidošanas izmaksas, to iekļauj attiecīgo pārskata gadu ieņēmumos atbilstoši tām šā pamatlīdzekļa kārtējā gada nolietojuma un vērtības norakstījumu summu daļām, kuras attiecas uz saņemto valsts atbalstu lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

Valsts atbalsta vai Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai **maksājumu avansus**, kas atbilstoši atbalsta nosacījumiem piešķirti, lai kompensētu izdevumus, kuri saimnieciskās darbības veicējam faktiski radīsies šo maksājumu administrēšanai un izmaksai saimnieciskajā gadā, kas sākas kalendāra gada 1. jūlijā un beidzas nākamā gada 30. jūnijā, saimnieciskās darbības veicējs ir tiesīgs iekļaut nākamā gada saimnieciskās darbības ieņēmumos.

Saistošie normatīvie akti

[Likums "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli"](#)

[Likums "Par valsts sociālo apdrošināšanu"](#)

[Likums "Par nodokļiem un nodevām"](#)

[Likums "Par grāmatvedību"](#)

[Ministru kabineta 2010. gada 21. septembra noteikumi Nr. 899 "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība"](#)

[Ministru kabineta 2018. gada 30. oktobra noteikumi Nr. 662 "Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību"](#)

[Ministru kabineta 2022. gada 1. marta noteikumi Nr. 145 "Kārtība, kādā uzņēmumi, kuri kārtē grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā un ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāji par ienākumiem no saimnieciskās darbības, sagatavo un iesniedz finanšu pārskatu"](#)

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots: 21.09.2022.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt [Elektroniskās deklarēšanas sistēmas](#) sadaļā "Sarakste ar VID"